سقوط سعودی

خطای مسؤولان سعودی قابل گذشت نیست

عبدالباری عطوان: ۲ هفته بعد از فاجعه سقوط جرثقیل بر سر حجاج در مکه مکرمه و جان‌باختن ۱۱۰ تن از حجاج، بامداد پنجشنبه فاجعه بزرگ‌تری روی داد که در نتیجه آن حدود ۲هزار تن از حجاج در نزدیکی منطقه رمی جمرات جان باختند و صدها تن نیز زخمی شدند. ما به اراده خداوند و قضا و قدر ایمان داریم اما به این نیز ایمان داریم که تکرار چنین فاجعه‌هایی دلیل قاطع بر بی‌کفایتی مسؤولان برگزاری مراسم حج از عالیرتبه‌ترین مسؤول سعودی گرفته تا پایین‌ترین سرباز انتظامی آن است. اینکه برخی مسؤولان عربستان‌سعودی و دستگاه‌های امنیتی و اداری آن در مقام دفاع از ناتوانی و بی‌کفایتی خود، حجاج را متهم به جهل و بی‌انضباطی می‌کنند و در نتیجه مسؤول این فاجعه می‌دانند اهانتی بدتر از خود این فاجعه است. چنین توجیه‌ها و بهانه‌هایی است که سبب تکرار چنین حوادثی طی چند سال به علت بی‌مبالاتی و بی‌وجدانی [مسؤولان سعودی] می‌شود و هزاران نفر از زائران بی‌دفاع جان می‌بازند. موسم برگزاری مراسم حج به دغدغه و نگرانی برای حجاج و خانواده‌های آنها تبدیل شده است و اینکه مبادا چنین فاجعه‌هایی روی دهد زیرا هیچ تضمینی وجود ندارد که عزیزانشان پس از انجام مناسک حج سالم به آغوش خانواده بازگردند. ۹ سال پیش در سال ۲۰۰۶ در حادثه‌ای به علت ازدحام هنگام رمی جمرات ۳۴۶ تن از حجاج جان باختند. پس از آن اعلام شد مشکل با ساخت پل‌های چند طبقه حل شده است اما این حادثه نشان می‌دهد مشکل به علت بود و نبود پل نیست بلکه فقط به علت سوءمدیریت و نبود برنامه اجرایی است البته ما در اینجا از آتش‌سوزی، شیوع بیماری یا سوءخدمات سخن نمی‌گوییم. دولت عربستان‌سعودی اعلام کرد بیش از یکهزار سرباز و ده‌ها هزار نیروی دفاع مدنی (آتش‌نشانی) برای تامین امنیت حجاج در برابر اقدامات تروریستی به‌کار گرفته است اما امروز غافلگیر شدیم که حجاج به علت اقدامی به مراتب خطرناک‌تر از اقدام تروریستی جان باخته‌اند که همان سوءمدیریت، بی‌برنامگی و بی‌توجهی است. توجیهات و بهانه‌تراشی‌هایی که برخی مسؤولان عربستان‌سعودی در شبکه‌های اجتماعی یا در شبکه‌های تلویزیونی ارائه می‌کنند درباره یک مساله اساسی است و آن اینکه عربستان‌سعودی در مدیریت ازدحام بیش از ۲ میلیون حجاج و ورود همزمان آنها به منطقه رمی جمرات تجربه لازم را ندارد. این توجیه‌ها و بهانه‌ها انکار بی‌سابقه و غیرقابل پذیرش است و مجاب‌کننده نیست. اگر عربستان پس از ۸۰ سال نظارت بر موسم حج، در اداره ازدحام جمعیت تجربه لازم را ندارد، چه کسی باید چنین تجربه‌ای داشته باشد؟ اگر واقعا چنین است که می‌گویند، چرا از کارشناسان مسلمان و غیرمسلمان برای این امر کمک نگرفتند، در حالی‌که در زمینه‌های مختلف ارتشی از آنها [بیگانگان] تشکیل داده است. علاوه بر این، براساس آمار رسمی عربستان، حجاج و زائران اماکن مقدس سالانه ۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار به خزانه این کشور واریز می‌کنند. در سراسر جهان مسابقات ورزشی و جشنواره‌ها و همایش‌های هنری و دینی برگزار می‌شود که صدها هزار تن از دوستداران این برنامه‌ها همگی همزمان با هم وارد ورزشگاه‌ها و میدان‌ها می‌شوند و در یک زمان نیز این مکان‌ها را ترک می‌کنند اما چنین حوادثی- مگر در مواقع نادر- روی نمی‌دهد پس بنابراین چرا نباید از آنهایی که این مراسم و مسابقات ورزشی را برگزار می‌کنند کمک گرفت؟ چرا مسؤولان و مهندسان عربستانی برای فراگیری چنین دانشی به خارج از عربستان اعزام نمی‌شوند؟ هزاران نفر از جوانان عربستان‌سعودی باهوش و برای چنین امری مستعد هستند بنابراین پاسخ این پرسش‌ها همان اهمال و بی‌مبالاتی و نبود مدیریت هوشمندانه، بی‌برنامگی، نبود تحقیقات شفاف و در نتیجه به فراموشی سپردن چنین حوادثی با توسل به ناتوانی و انکار است زیرا مسؤولان عربستانی در این خصوص در بیشتر مواقع به طور مستقیم یا غیرمستقیم از خاندان حاکم هستند. ما بر همه قربانیان این حادثه رحمت می‌فرستیم و آنها را نزد خداوند شهید می‌دانیم اما نمی‌توانیم و نباید به‌عنوان یک عرب و مسلمان از مسؤولان این حوادث فاجعه‌بار هر چقدر که مقام آنها بالا باشد، گذشت کرد. از این‌رو، ما خواهان تحقیق جدی، علمی و شفاف برای روشن شدن ابعاد این حادثه و مجازات همه مسؤولان مرتبط هستیم. کاسه صبر ما و بیشتر مسلمانان به‌سر آمده است. این حوادث باید متوقف شود و مکان برگزاری مراسم حج باید به مکانی امن تبدیل شود.

بی‌کفایتی سعودی در منا بیش از ۲۰۰۰ حاجی را قربانی کرد

پرمصیبت‌ترین حج معاصر

گروه بین‌الملل: مهم‌ترین عید مسلمانان جهان در حالی تبدیل به عزا شد که ردپای پررنگ پسر پادشاه سعودی در حوادث منجر به فاجعه روز پنجشنبه منا به چشم می‌خورد. هرج و مرج در برگزاری نخستین مراسم حج پس از روی کار آمدن شاه جدید، سلمان بن عبدالعزیز چنان بی‌سابقه بوده است که منابع سیاسی آن را تابعی از هرج و مرج سراسر کشور در نتیجه جنگ قدرت میان خاندان چندپاره سعودی در داخل و جنگ و جنایت حکومت ریاض در یمن تحت هدایت محمد بن سلمان پسر پادشاه، وزیر دفاع، جانشین ولیعهد و عملا همه‌کاره ندانم‌کار ریاض در ماه‌های اخیر می‌دانند. این در حالی است که برخی واکنش‌ها در شبکه‌های اجتماعی حاکی از آن است که شمار کسانی که محمد بن سلمان، پسر پادشاه و داعیه‌دار خادمی حرمین شریفین را بزرگ‌ترین دشمن مسلمانان و مسلمان‌کش واقعی می‌دانند لحظه به لحظه افزایش می‌یابد، چرا که او از بهمن ماه سال گذشته که همراه پدر بیمارش به قدرت رسیده است مستقیما در مرگ حدود ۷۵۰۰ مسلمان (بویژه در یمن و مکه) نقش داشته است.

■ **بیش از ۲۰۰۰قربانی**

در حالی که عصر دیروز منابع عربستانی آخرین آمار قربانیان روز عید قربان در منا را ۱۵۰۰ تن اعلام کردند اما شنیده می‌شود شمار جان‌باختگان این مصیبت بزرگ بسیار بیش از اینهاست و دست‌کم به ۲۰۰۰ تن می‌رسد. این در حالی است که تنها ۳۶۵ زائر ایرانی در زمره مفقودان پرشمار این حادثه هستند. بدین ترتیب مصیبت اخیر منا حادثه حج سال سال ۱۹۹۰ را که طی آن یکهزار و ۴۲۶ زائر در اثر خفگی در تونل «المعیصم» در حد فاصل مکه مکرمه و منا جان باختند به عنوان بزرگ‌ترین فاجعه تمام دوران معاصر حج ابراهیمی پشت سر گذاشت. چهارشنبه گذشته یک روز پیش از این فاجعه نیز کمیته امدادرسانی عربستان اعلام کرده بود که ۲۰۴ نفر از حجاج به دلیل خرابی درهای قطار در مکه‌مکرمه دچار حالت خفگی و بیهوشی شده‌اند. فاجعه منا مرگبارترین حادثه نیم‌قرن اخیر موسم حج در حرمین‌شریفین و دومین حادثه مرگبار در ماه حج پس از سقوط جرثقیل در شهر مقدس مکه به شمار می‌رود که بیش از یکصد کشته بر جا گذارده بود. دردناک‌ترین تصاویر منتشر شده پس از این حادثه، صدها زائر اعم از سفیدپوست و سیاهپوست را در حالی تصویر می‌کرد که پیکرهایشان به شکلی وحشتناک به هم گره خورده بود. هنوز آمار و اطلاعات دقیقی درباره ملیت کشته‌شدگان فاجعه پنجشنبه در دست نیست با این همه ایران با ۱۳۱ کشته، بالاترین رقم جان‌باختگان فاجعه منا را دارد. هند اعلام کرده است ۱۴ تن از اتباع این کشور در این حادثه کشته شده‌اند. اندونزی نیز تاکنون ۳ تبعه این کشور را در میان قربانیان شناسایی کرده است. مقامات ترکیه نیز اعلام کرده‌اند دست‌کم ۱۸ تن از شهروندان این کشور ناپدید شده‌اند و از آنان اطلاعی در دست نیست. اسلام‌آباد نیز اعلام کرده است ۷ زائر پاکستانی از زمره کشته‌شدگان هستند. بدین ترتیب سعودی‌ها بار دیگر بی‌کفایتی خود را در مراسم حج امسال به رخ کشیده و نشان دادند از برگزاری مراسم حج تنها به فکر نشر افکار فرقه وهابیت‌اند و اهمیتی برای جان حجاج قائل نیستند به‌طوری که در ۳ دهه گذشته بیش از ۹ هزار حاجی در این سرزمین مقدس کشته و زخمی شده‌اند. طی روزهای گذشته موجی از اخبار و تحلیل‌ها درباره این حادثه در رسانه‌های کشورهای اسلامی منتشر شده اما نکته قابل توجه این است که همه درباره اشتباه مسؤولان سعودی و مقصر بودن مقامات این کشور در این حادثه خونین متفق‌القولند. از سال ۱۹۷۸ تاکنون بیش از ۳۲۸۸ حاجی جان خود را در مکه و مدینه در پی حوادثی که در بالا به آن اشاره شد از دست داده‌اند و ۲۳۸۴ نفر هم طی این حوادث زخمی شده‌اند.

■ **شاهدان عینی چه می‌گویند؟**

به گفته شاهدان عینی ساعت ۸:۴۵ صبح روز عید قربان در منا وقتی انبوه جمعیت حاجیان عازم چادرهای منا شدند تا پس از چند دقیقه کوتاه به سمت جمرات برای رمی جمرات که از آداب عید قربان است حرکت کنند، یکی از ۳ مسیر اصلی برای رسیدن به چادرها توسط شرطه‌های سعودی مسدود شده و سیل زائران ناگهان به یک سمت خاص هدایت شدند آن هم در حالی که مسیرهای دیگر بسته شده بود. ظرف مدت کوتاهی ازدحام چنان بالا رفت که تبدیل به فشار و بهم ریختگی و در نهایت

فاجعه زیر دست و پا ماندن صدها حاجی شد. یک زائر ایرانی ماوقع را چنین شرح می‌دهد: «ظرف نیم ساعت تا ۴۵ دقیقه ما احساس کردیم شرایط کاملا غیرطبیعی است بعد کم‌کم مردم شروع کردند به زمین خوردن و افتادن، یک عده خودشان را بالا می‌کشیدند به طرف سقف خیمه‌ها، بعد هم این قدر فشار زیاد شد که عده‌ای زیر دست و پا ماندند و حدود یک ساعت تا یک ساعت و نیم این ماجرا طول کشید. در این دوساعت و نیمی که طول کشید تا نیروهای به اصطلاح امدادگر عربستان‌سعودی برسند خود مردم و بیشتر این ایرانی‌ها بودند که برای کمک به دیگران تلاش می‌کردند و هیچکس نبود. تعدادی از زائران ایرانی برای آوردن آب به بالای چادرها رفتند و برای مردم بطری‌های آب پرت کردند و تعدادی هم در پایین به مجروحان بویژه سالخوردگان و اطفال کمک کردند. این در حالی بود که امدادگران سعودی که با تاخیر وارد شدند به جای رسیدگی به مصدومان اقدام به جمع‌آوری اجساد کردند». در تصاویر ویدئویی منتشر شده توسط حاجیان بازمانده ورود ناگهانی کاروانی از خودروهای امنیتی سعودی به مسیر کاملا مشخص است. کاروانی که گفته شده متعلق به محمد بن سلمان، پسر جنایتکار شاه سعودی بوده است و حرکت طبیعی سیل جمعیت را مختل کرده و فاجعه‌ای تاریخی را به بار می‌آورد. همچنین اظهارات حجاج درباره رفتارهای اهانت‌آمیز سعودی‌ها با زائران خانه خدا موید این واقعیت است که مسؤولان سعودی و پلیس عربستان مسبب وقوع این فاجعه مرگبار هستند. روزنامه انگلیسی گاردین با استناد به اظهارات برخی زائران و شاهدان نوشت وجود نیروهای بی‌تجربه پلیس و نبود سازماندهی درست و مناسب در مراسم حج باعث شده است برگزاری مراسم حج امسال برای آنها بسیار دشوار شود. زائران و شاهدان می‌گویند تعداد زیاد زائران نمی‌تواند عامل وقوع این فاجعه باشد این فاجعه ناشی از برنامه‌ریزی ضعیف و ناکارآمد و بی‌کفایتی آن در انجام امور مربوط به حجاج است. خالد الفالح، وزیر بهداشت عربستان در ابتدای وقوع فاجعه صحرای منا انگشت اتهام را به سوی قربانیان این فاجعه بویژه حجاج آفریقایی- که گویا دیواری کوتاه‌تر از آنها پیدا نمی‌شد - دراز کرد و مدعی شد زائران غیرقابل کنترل بوده‌اند و از دستورات مسؤولان حاضر برای تردد در مسیر تبعیت نکرده‌اند اما شاهدان و زائران حاضر در محل این ادعای وزیر بهداشت عربستان را رد کردند. احمد ابوبکر یک زائر ۴۵ ساله اهل لیبی که از این فاجعه جان سالم به‌در برده است، گفت جمعیت زیادی در مسیر حرکت به سوی محل رمی جمرات حاضر بود و مسؤولان عربستان همه مسیرهای ورودی به این محل و مسیرهای خروجی از آن را بسته بودند و تنها یک مسیر برای ورود و خروج به این نقطه باز بود. یکی دیگر از بازماندگان می‌گوید مردم «مثل دومینو» به زمین می‌افتادند. به نوشته گاردین، حتی پیش از وقوع حادثه در محل رمی جمرات هم برخی زائران از نبود سازماندهی مناسب برای برگزاری مراسم حج ابراز نگرانی کرده بودند.

■ **سعودی‌ها: قضا و قدر بود!**

این در حالی است که سخنگوی وزارت کشور عربستان سعودی، روز پنجشنبه در اظهاراتی تامل‌برانگیز حادثه غم‌انگیز منا را «قضا و قدر» خواند و از تشکیل کمیته حقیقت‌یاب برای بررسی علت وقوع حادثه خبر داد. ژنرال منصور التركی در تشریح ابعاد حادثه منا، اجتماع زیاد جمعیت، ازدحام، حرکت در مسیر مخالف، گرمای شدید و نیز قضا و قدر را که به گفته وی بخشی از باورهای مذهبی است از جمله علت‌های بروز این حادثه برشمرد.

■ **پسر پادشاه، عامل فاجعه**

اما نخستین‌بار یک روزنامه لبنانی فاش کرد ورود کاروان محمد بن سلمان، جانشین ولیعهد سعودی به همراه ۴۰۰ نفر از جهت خلاف حرکت حجاج در منا سبب وقوع فاجعه کشته شدن بیش از یکهزار نفر از حجاج شد. به نوشته الدیار، مقامات عربستان سعودی تلاش می‌کنند خبر عبور کاروان رسمی را که به کشته شدن و زخمی شدن بیش از ۴ هزار حاجی بیت‌الله‌الحرام منجر شد، مخفی کنند اما واقعیت این است که هنگام ازدحام حجاج در منا، محمد بن‌سلمان، پسر پادشاه عربستان تصمیم گرفت در این مراسم شرکت کند و در نتیجه با کاروانی متشکل از ۲۰۰ نیروی نظامی ارتش و ۱۵۰ نیروی نظامی پلیس وارد جمعیت انبوه حجاج شد و به مرکز منا رسید. در این لحظه جهت حرکت حجاج تغییر یافت، زیرا پسر پادشاه به همراه اعضای کاروان خود و برای اینکه سریع‌تر به منا برسد، بر خلاف حرکت حجاج وارد انبوه جمعیت شد و در نتیجه ازدحام شدیدی بین هزاران حاجی به وجود آمد و فشار انبوه جمعیت باعث وقوع چنین فاجعه‌ای شد.

■ **تاکتیک داعشی برای فرار از پاسخگویی**

اما دیروز جمعه یک روز پس از فاجعه منا، برخی منابع خبری عنوان کردند پادشاه سعودی برای پنهان کردن ردپای پسرش در این فاجعه دستوری صادر کرد که ۲۸ نفر از مأموران که دستورات را به خوبی اجرا نکرده‌اند گردن زده شوند! اما به نظر می‌رسد انتشار این خبر برای کاهش خشم حجاج صورت گرفته باشد.

■ **ستایش شاه سعودی از مسببان!**

پادشاه عربستان به جای انتقاد از عملکرد پرسنلی که مسبب جان‌باختن بیش از ۲۰۰۰ نفر از حجاج در فاجعه دلخراش منا شدند، از تلاش‌های آنان ستایش و قدردانی کرد. ملک سلمان پادشاه عربستان در سخنانی به مناسبت عید قربان با حضور شماری از شخصیت‌های خارجی و مراجع ذی‌ربط و دست‌اندرکاران حج گفت برای مشخص شدن جزئیات این حادثه، دستور بررسی‌های لازم را صادر کرده است. شاه سعودی از فاجعه دلخراش منا به «حادثه هل‌دادن» نام برد و گفت: «این حادثه، از ارزش خدمتی که به میهمانان خداوند می‌کنید، چیزی کم نمی‌کند».

■ **نقشه تقسیم‌بندی قومیتی حجاج درمنا**

سخنگوی وزارت کشور عربستان سعودی، سرلشکر منصور التركی در نشست خبری خود تلاش کرد خبرهایی را که عبور یک کاروان از مقامات بلندپایه سعودی علت حادثه صحرای منا معرفی می‌کند، تکذیب کند. التركی در این نشست خبری، نقشه‌ای را نشان داد که تقسیم‌بندی حاجیان را به ۳ گروه حجاج کشورهای عربی، حجاج عربستانی و حجاج آسیایی نشان می‌دهد. در این نقشه حتی از عبارت حجاج آفریقایی غیرعربی استفاده شده است که ثابت می‌کند مقامات سعودی حجاج را براساس عرب و غیرعرب بودن تقسیم می‌کنند.

واکنش‌های جهانی به فاجعه منا

تبریک پادشاه بحرین به سعودی‌ها!

گروه بین‌الملل: واکنش جهان اسلام به حادثه روز پنجشنبه عید قربان در منا، نزدیک مکه حاکی از بی‌آبرویی روزافزون آل‌سعود به‌خاطر بی‌کفایتی در اداره امور بزرگ‌ترین مراسم آیینی اسلام است. در حالی که پادشاه عربستان دستور داده است درباره این حادثه تحقیق و در طرح‌های اتخاذ شده برای تامین امنیت حج امسال بازنگری شود، اما واکنش کشورهای اسلامی به فاجعه منا نشان می‌دهد میزان اعتماد کشورهای اسلامی به عربستان برای برقراری امنیت مسلمانان در زمان حج کاهش یافته است. رئیس‌جمهور اندونزی نیز ضمن ابراز غم و اندوه نسبت به زائرانی که بر اثر این حادثه کشته شدند، تاکید کرد مدیریت حج باید بهبود یابد تا حوادث مشابه بار دیگر تکرار نشود. شخصیت‌های دینی- سیاسی پاکستان نیز از عملکرد ضعیف عربستان در حفظ امنیت جانی حجاج انتقاد کرده و دلیل عمده آن را سرگرم بودن مقامات سعودی به حمله نظامی به یمن عنوان کردند. رئیس امور دینی ترکیه از وجود مشکلات آشکار در اداره امور حج خبر داد و خواهان برگزاری کنفرانس بین‌المللی در این زمینه شد. شیخ محمد قورماز گفت: «مشکل آشکاری در زمینه اداره امور حج وجود دارد. برای بررسی چگونگی تامین مسائل مربوط به حج باید یک نشست بین‌المللی برگزار شود». شیخ عبدالناصر جبری، دبیرکل جنبش امت اسلامی در لبنان نیز یک بار دیگر خواست که سازماندهی مراسم حج و مناسک عمره توسط کشورهای اسلامی انجام شود تا از وقوع فجایع در موسم حج جلوگیری شود.

■ **تبریک پادشاه بحرین به سعودی‌ها!**

پس از فاجعه عید قربان در مکه مکرمه، خبرگزاری رسمی عربستان (واس) از گفت‌وگوی تلفنی «محمد بن‌زاید آل‌نهیان» ولیعهد ابوظبی، «فؤاد سینیوره» رئیس فراکسیون المستقبل لبنان، «عبدالله دوم» پادشاه اردن و«عمرالبشیر» رئیس‌جمهوری سودان با «سلمان بن‌عبدالعزیز» و نیز تماس تلفنی «محمد ششم» پادشاه مراکش با «محمد بن‌سلمان» جانشین ولیعهد و وزیر دفاع سعودی و عرض تسلیت به آنها خبر داد اما در این میان عجیب‌ترین رفتار از سوی دیکتاتور بحرین «حمد بن‌عیسی» سر زد که برگزاری موفق حج امسال را به سلمان بن‌عبدالعزیز پادشاه سعودی تبریک گفت! او طی گافی تاریخی، لحظاتی پیش از آنکه فاجعه منا بیش از ۱۳۰۰ حاجی را قربانی کند، از طرف نخست‌وزیر دولت بحرین، خلیفه بن‌سلمان آل‌خلیفه، در پیامی آنچه آن را «موفقیت مقامات عربستان در برگزاری موفق حج» نامید، تبریک گفته بود. دولت بحرین در پیام خود که پیش از فاجعه منا در مراسم «رمی‌جمرات» صادر شد، خطاب به پادشاه عربستان نوشته بود: «تبریکات ویژه خود را به «سلمان بن‌عبدالعزیز خادم حرمین شریفین به مناسبت برگزاری موفق حج ابراز می‌دارم».

■ **یمن: رژیم سعودی محاکمه شود**

سخنگوی جنبش انصارالله یمن گفت: فاجعه‌ای که برای حجاج در منا رخ داد، ایجاب می‌کند کشورهای عربی و اسلامی، رژیم سعودی را به پای میز محاکمه بکشانند. در همین حال، شیخ صادق نابلسی، روحانی لبنانی، وقوع حادثه دردناک در سرزمین منا را رسوایی بزرگی برای مسؤولان برگزارکننده حج برشمرد.

■ **واکنش‌های غرب و شرق**

بان کی‌مون، دبیرکل سازمان ملل و موگن لیکتوفت، رئیس دوره‌ای مجمع عمومی سازمان ملل حزن شدید خود را از این حادثه ابراز کردند و به خانواده‌های قربانیان تسلیت گفتند. پاپ فرانسیس، رهبر کاتولیک‌های جهان نیز شامگاه پنجشنبه با ابراز تاسف از این حادثه، همبستگی خود را با مسلمانان اعلام کرد. تد پرایس، سخنگوی شورای امنیت ملی آمریکا روز پنجشنبه در پیامی ضمن ابراز همدردی آمریکا با کشورها و خانواده‌های آسیب‌دیده در حادثه منا، اعلام کرد. مقام‌های انگلیس نیز تاسف خود را نسبت به حادثه منا ابراز کردند. فرانسوا اولاند و ولادیمیر پوتین، رؤسای جمهور فرانسه و روسیه نیز مراتب همدردی خود را با خانواده‌های قربانیان این حادثه اعلام کردند.

■ **تشکیل فوری کمیته تحقیق بین‌المللی**

شورای بین‌المللی حمایت از دادرسی عادلانه و حقوق بشر در ژنو در بیانیه‌ای ضمن ابراز همدردی با خانواده جان‌باختگان حادثه مرگبار منا، از جامعه بین‌المللی خواسته است با تشکیل فوری کمیته تحقیق بین‌المللی، ابعاد و دلایل این فاجعه هولناک و دیگر حوادثی را که طی سال‌های گذشته در همین حوزه رخ داده است، بررسی کنند. در این بیانیه همچنین آمده است: «لازم است جامعه بین‌المللی و انسانی با اتخاذ مواضع رسمی و فوری از جان هزاران انسان محافظت و از تکرار چنین حوادث هولناکی آن هم در زمان برگزاری کنگره حج جلوگیری کنند».

چهارگوشه

NEWS

۳۰ شهید در انفجار نماز عید قربان در صنعا

۲ روز پس از انتشار خبر ورود رئیس‌جمهوری فراری یمن به جنوب این کشور، انفجار تروریستی در مسجد البلیلی در پایتخت هنگام نماز عید قربان، حدود ۳۰ یمنی را قربانی کرد. به گزارش منابع خبری، این انفجار را ۲ فرد انتحاری که کمربند انفجاری به خود بسته بودند، انجام دادند. پیش‌تر و اوایل سپتامبر نیز ۲ انفجار یک مسجد دیگر در صنعا را هدف قرار داده بود. مسؤولیت آن انفجار تروریستی را که ۳۲ شهید و ۹۲ زخمی بر جا گذاشت، گروه تروریستی داعش بر عهده گرفته بود.

رهایی ۲۴۰ گروگان زن و کودک از چنگال بوکوحرام

کمیته ملی ویژه وضعیت اضطراری در نیجریه، پنجشنبه اعلام کرد ارتش این کشور ۲۴۱ گروگان زن و کودک را در شمال شرق این کشور از دست گروهک تروریستی «بوکوحرام» نجات داده است. این کمیته افزود: همچنین در انفجار تروریستی هفته جاری در شمال شرق نیجریه بیش از ۲۰ تن کشته شدند. سانی عثمان، سخنگوی ارتش نیجریه اعلام کرد ۴۳ نفر نیز که مشکوک به عضویت در گروهک بوکوحرام بوده‌اند، بازداشت شده‌اند که یکی از فرماندهان محلی این گروهک به نام بولاما مودو در بین آنهاست.

بازداشت شاهزاده سعودی به اتهام تجاوز

به نوشته روزنامه لس‌آنجلس تایمز، پلیس آمریکا از بازداشت یک شاهزاده سعودی به اتهام تلاش برای تجاوز جنسی به یک خدمتکار زن در بورلی‌هیلز در غرب لس‌آنجلس خبر داده است. به گزارش منابع اداره پلیس لس‌آنجلس، شاهزاده ماجد عبدالعزیز آل‌سعود ۲۸ ساله پس از بازداشت در روز چهارشنبه روز بعد با پرداخت ۳۰۰ هزار دلار وثیقه آزاد شد. مأموران پس از تماس تلفنی یکی از همسایگان که شاهد فریاد این زن بود به محل اعزام و این شاهزاده سعودی را بازداشت کردند. این شاهزاده سعودی مصونیت دیپلماتیک ندارد و قرار است در ۱۹ اکتبر (۲۷ مهر) در دادگاه حاضر شود.

اسد در نماز عید قربان

بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه، روز پنجشنبه به همراه چند مقام دیگر این کشور نماز عید قربان را در مسجد «العادل» دمشق به جا آورد. بدرالدین حسون، مفتی سوریه در این مسجد به استقبال بشار اسد رفت. احمد سامر القبامی، امام جماعت مسجد در خطبه نماز عید، از عربستان به دلیل محروم کردن سوری‌ها از ادای فریضه حج انتقاد کرد. بشار اسد پس از ادای نماز عید با تبریک عید به مردم کشورش، یادآور شد که «مردم سوریه بیش از ۴ سال است طعم عید را نچشیده‌اند.» رئیس‌جمهوری سوریه همچنین گفت زمانی که عید را تبریک می‌گوییم معنایش این است که ما به برکت ایمان به خدا و میهن و اراده مردم اعتقاد داریم. این برکت می‌تواند امنیت و آرامش را به کشور بازگرداند.

مصیبت‌منا

تحلیلگر عربستانی:

مدیریت حج را از سعودی‌ها بگیرید

یک تحلیلگر عربستانی مسائل خاورمیانه می‌گوید رژیم ریاض باید مسؤولیت حادثه مرگبار منا را پذیرفته و عاملان این حادثه را محاکمه کند. علی الاحمد، مدیر موسسه امور خلیج‌فارس پنجشنبه در برنامه «مناظره» شبکه پرس‌تی وی پیرامون سوءمدیریت عربستان سعودی در مراسم حج گفت «این واقعه نمونه بارز» ناتوانی ریاض در میزبانی از حجاج است. او به طور مستقیم انحصارطلبی آل‌سعود در برگزاری بزرگ‌ترین مراسم آیینی مسلمانان را عامل فاجعه عید قربان دانست و اعلام کرد آنها هیچ ارزشی برای زندگی میهمانان خانه خدا قائل نیستند. الاحمد همچنین با مقصر دانستن مسؤولان عربستانی برگزارکننده حج و نیروهای انتظامی درباره آمار بالای کشته‌شدگان، خواستار محاکمه و اعدام عاملان کشته و مجروح شدن هزاران نفر از حجاج در منا شد. به گفته مدیر موسسه امور خلیج‌فارس، این حادثه باید دولت‌های اسلامی را به سمت اتخاذ یک موضع واحد در قبال ناتوانی دائمی دولت عربستان نسبت به انجام وظیفه خود در قبال حفاظت از جان حجاج سوق دهد: «آنها باید اقدامات عملی در این باره اتخاذ کنند... و مدیریت مراسم حج را از عربستان سلب کرده و خود اداره این مراسم را بر عهده گیرند».